СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 65. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 20. марта, 1926. VOL. XXXIV. No. 65. Jersey City, N. J., Saturday, March 20. 1926. THREE CENTS

УРЯД ДІТКНЕНИЙ ПОСТУПКОМ ЛІГИ

ВАШИНГТОН, 18. марта. — Американські урядники та політики вдоволені з того, що рада Ліги Народів зарядила на день 17. мая вступні збори комісії для скликання европейської розоружної конференції, але зате вони чуються неприємно діткненими тим, що рада Ліги Народів постановила скликати на день 1. вересня до Женеви межинародну конференцію для розглянення американських резервацій про приступлення до світового суду при Лізі Народів.

Се рішенне обійшло передовсім американський уряд, бо він буде сейчас мати перед собою нову боротьбу з противниками Ліги Народів, як се видно хочби з того, що як лишень наспіла вістка про скликанне женевської конференції, сенатор Рід, один з провідників боротьби проти Ліги, виступив у сенаті з довгою критикою Ліги Народів. Зачувати, що непримиримі противники Ліги Народів уже збираються домагатися в сенаті відкликання ухвали про приступленне до світового суду.

СМЕРТЬ ПРЕЗИДЕНТОВОГО БАТЬКА.

ПЛІМАВТ, Вермонт, 18. марта. — Нині вечером помер тут полковник Джан С. Кулидж, батько президента Злучених Держав.

Полковник Кулидж хорував уже від довшого часу. Пару послідних днів він лежав на пів притомний. Лікарі завізвали нині його сина, котрий сейчас виїхав з Вашингтону на послідне побачення з батьком. Однак президент не доїхав на час, і довідався про смерть батька на зелізниці.

Полковник Кулидж родився в 1845. році. По укінченню народної школи займався він наперед купецтвом, відтак був штельмахом, а опісля знова купцем. Любив він політику, і був кілька разів вибраний до стейтової леґіслятури. Становища полковника дослужився в стейтовім війску.

ПОЛІЦІЯ ЗНОВА ПОБИВАЄ СТРАЙКАРІВ.

ПАСЕЙК, Ню Джерзі, 18. марта. — Пасейська поліція вернула нині до своєї попередної напасливої політики супроти страйкарів. Коло одної фабрики полісмени напали на страйкарів, та побили богато страйкарів та ґазетярських фотоґрафів. Опісля поліція нападала на страйкарів ще більше разів та арештувала разом 14 страйкарів.

Страйкарський комітет вислав до Вашинґтону протест проти дикого поведення поліції.

СТРАШНІ НАСЛІДКИ НАГЛОГО БОЖЕВІЛЛЯ.

СТАКТОН, Каліфорнія, 18. марта. — Джан Ґойнс, місцевий земельний купець, відомий з того в цілій околиці, що має лишень одну ногу, довідався від своєї жінки, що вона хоче починати проти нього розводовий процес. В приступі наглого божевілля Ґойнс напав наперед на дім своїх тестів та вбив там жінку та її сестру, відтак в зовсім другому домі вбив дальшу кревнячку жінки, а відтак на фармі богатого фармера Маренго вбив фармера, його недужу жінку та їх замужну дочку.

На вістку про сі стріляння зорґанізовано поліцію цілого повіта, і ся нарешті допала божевільного, як він їхав автом на публичній дорозі. Поліція стала стріляти до нього; коли божевільний побачив, що йому втекти не вдасться, стрілив собі з револьвера в уста та погиб на місци.

НАГІНКА НА ЛІКАРІВ-БУТЛЕҐЕРІВ ПОШИРЮЄТЬСЯ.

НЮ ЙОРК, 18. марта. — Федеральна велика лава присяжних суддів почала нині свої слідства проти безправної торговлі горівками при помочи лікарських рецепт. Перед лаву поставлять понад сто лікарів, коло пів сотки аптекарів та 20 агентів горалень.

БУДУТЬ ВЕСТИ ПЕРЕСЛУХАННЯ В СПРАВІ ЗМІНИ ПРОГИБІЦІЇ.

ВАШИНГТОН, 18. марта. — Судовий комітет сенату постановив, що переслухання в справі зміни прогибіційного закона мають початися вже коло 1. квітня. До сього переслухання горячково приготовляються прихильники й противники прогибіційного закона.

ІМІҐРАЦІЙНІ УРЯДНИКИ ЗА ДЕЯКИМИ ПОЛЕКШАМИ ДЛЯ РОДИН ІМІҐРАНТІВ.

ВАШИНГТОН, 18. марта. — Генрі Керен, іміґраційний комишенер на Елис Айленді, станув нині перед сенатовим комітетом для іміґрації та заявився підчас своїх зізнань за тим, щоб теперішний іміґраційний закон змінити так, щоби родини іміґрантів могли прибувати до Злучених Держав без перешкоди.

УРЯД ПРО ЧИСЛО НАСЕЛЕННЯ КРАЮ.

ВАШИНГТОН, 18. марта. — Бюро переписи при департаменті торговлі обчисляє, що населенне Злучених Держав дня 1. червня 1926. року буде виносити 117 міліонів 135 тисяч душ. Дня 1. червня 1925. воно виносило 115 міліонів 378 тисяч.

ВЕЛИКІ БУРІ НА ОКЕАНІ.

НЮ ЙОРК, 18. марта. — До сього порту приїхав нині анґлійський корабель Аквітанія з дводневим опізненнем, спричиненим страшними бурями на повному морю. Капітан корабля каже, що він ще ніколи не переживав такої лютої бурі. Мимо сього, що Аквітанія один з найсильнійших кораблів світа, буря спиняла його їзду.

„УСПІХИ" ПОЛЬОНІЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ.

„Діло" пише:

Дістаємо відпис письма, яке подаємо дослівно: Raport zmynówzsego tygodnia. Do Swietnego Starostwy w Turci. Donoszę że w gminie podpisanej j e s t n a r o d o w o ś ć z d r o w a. A zwyrzęt zginęła 1. krowa w Pani nauczycielki tytułem obiela się kartoflamy, a dalej są wszystki zwizęta zdrowe w całej gminię. Zwierzchność gm. Prysłup dnia 22/6 25. nacz. gm. Bosko. (Польща).

ІЗ ЦВІТНИКА БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ БЮРОКРАТІЇ.

„Ізвєстія" містять ріжні ориґінальні ухвали й розпорядки провінціональних советських властей. То збірка справжних „специяльностей". Прим. в Ардатові (Симбірська ґубернія) появився такий розпорядок: „1) За голосну розмову й инші ексцеси (!) міліція на місци каратиме гривною до висоти 300 рублів. 2) Забороняється переходити через ріку инакше як через міст. 3) Ляк і політуру вважатиметься альоголевими напитками". Міліція в Ачинську (на Сибірі) має в своїх актах такі протоколи: „При ревізії найдено одну каплю самогонки" (цебто горівки) або „викрито шість капель самогонки". Тасама міліція списала такий протокол: „В бійці пошкодованому завдали рану довгу чотири метри, щироку три метри". Який жеж то високий і широкий мусів бути сам пошкодований, коли рана широка аж на три метри!

АРЕШТУВАННЯ У ЛЬВОВІ

Поліція арештувала при вул. Шептицьких ч. 17. українських унів. студентів Миколу Мариняка, Сидора, Стефана й Івана Яворських і Дмитра Яцушка за те, що ніби то вони мали взаємини з українською військовою організацією в Берліні, бо мовляв знайдено у них при ревізії статут „української збройної орґанізації". Трьох з них випущено на волю, а задержано Миколу Мариняка й І. Яворського. „Дзеннік Людови" повідомляє, що придержані буцімто належать до „всеукраїнського військового обєднання" та що ця організація працює в користь б. гетьмана Скоропадського.

ФІЛЬМОВЕ МІСТО ПІД КИЇВОМ.

Радянський Уряд України ухвалив приступити до будови в околиці Київа на передмістю Шулявка великого міста фільмового на взір американських. Мається вибудувати цілий ряд великих фабрик і подрібних урядженъ для кінової продукції.

ЕМІҐРАЦІЯ УКРАЇНЦІВ.

На днях через Варшаву проїхав потяг з українськими еміґрантами в числі 700 чол., які з Галичини через Ґданськ їдуть до Канади.

СМЕРТЬ ДОЧКИ БІСМАРКА.

В Берліні померла в 77-ім раці життя одинока дочка „залізного канцлера" Німеччини, Бісмарка, графиня Марія Ранцав.

ВІДНОВА КУЛЬТУРНОГО ТОВАРИСТВА.

Протиалькогольне товариство „Відродження", що вело перед війною живу акцію у Львові і в цілому краю, відновило 21 м. м. свою діяльність, відбувши в домівці „Просвіти" загальні збори. Після промови проф. Яцкевича і ред. Микетея вибрано новий виділ у склад: Я. Яцкевич, голова, Г. Микетей, заст. голови, К. Личківський, секретар, І. Герасимович, бібліотекар, С. Похмурський, скарбник, І. Тиктор, господар, Л. Петрушевич, виділовий, студ. Шевчук (від акад. молоді) і богослов М. Блазовський (від українських теольоґів) заступники виділових. Контрольна комісія: д-р І. Раковський, О. Попович і Й. Танчаковський. Адреса „Відродження" (на руки секретаря): Кость Личківський, Львів, Ринок 10, Народня Організація Українців м. Львова. Відновлене товариство ставить собі за мету перевести антиалькогольну акцію в цілому краю через відновлення старих та оснування нових філій і турткків. У першу чергу хоче відродження занятися переведенням масового плебісциту в справі покасування шинків по наших селах.

ОБРАЗОК НЕДОЛІ НАШИХ БОРЦІВ-СКИТАЛЬЦІВ.

П. М. Ч. з Червоної Скали на Словаччині пише до берлінського „Українського Прапора:" „Вже сім літ бідуємо тут, а нема вигляду на поворот до дому. Ми вже так опущені, що далі не йде. Приміром, я з 11 людьми працюємо в лісі на Словаччині 28 км. від села, де й так нічого не купимо, лиш сухий хліб та бараболі, які замерзають, заки донесемо до так званої колиби. Нераз цілу ніч не спимо, сидячи коло огню, а рано в снігах вище колін тяжко працюємо, щоби заробити на кусень хліба. Наш нарід забув на нас! Ми йшли перші в ряди в 1918 р. і здається тут послідні вмремо на чужині. Голі, босі, без гроша, а зима тут люта, бо Червона Скала є в Татрах, над рікою Гроном. Я є б. містостаршина і як командант батерії розбив польський потяг під Долинянами коло Городка під Хировом, 4. лютого 1919 р. побив Ляхів і їх панцирний поїзд в Городовичах коло Хирова, а 14. і 15 мая бив Ляхів як котів коло Великої Сушиці. А нині не можу вже писати, бо руки поранені мозолями, замерзі й висохлі від біди та голоду. Ох, як нам тяжко! Чи згадає Народ за нас? Чи розвеселить нас хто і займеться нами?...

ОБМІН ПОЛІТИЧНИМИ ВЯЗНЯМИ.

Дня 8. лютого ц. р. на пограничній стації Колосово відбулася виміна політичних вязнів між Польщею а СРСР. Польща видає СРСР комуністів: Юрка Бруна, Брауна, Маєвського і Яворську; а СРСР — Польщі: суддю Лашкевича, ксьондзів Усаса і Дмовського і Вікторію Ковриго.

85-ЛІТНІ УРОДИНИ ПРЕЗ. Ю. РОМАНЧУКА.

24. м. м. в день імянин през. Ю. Романчука — явилася в домівці Ювилята делеґація центральних українських установ, щоби зложити йому побажання. В імени делеґації промовив голова УНДО — д-р Д. Левицький. Бесідник підніс заслуги през. Ю. Романчука для національного відродження Галицької Землі, присвячуючи довшу згадку останньому політичному виступові Ювилята: відборові присяги від українського населення м. Львова на площі св. Юра після рішення з 14. березня 1923. У своїй відповіди на промову д-ра Д. Левицького през. Романчук поставив натиск на необхідність розбурхання в широких колах суспільности самопосвятного ідеалізму та активности.

СКІЛЬКІСТЬ СЛІПИХ У СВІТІ.

Скількість сліпих у світі обчисляють на 300,000 душ. Найбільше сліпих живе в СРСР. і на Балкані. Сліпих Німців, що стратили очі в більшій части на війні, є 37,000.

КРОВ ВКАЗУЄ ПРЕДКІВ.

Російський вчений Манойлов каже, що він може пізнати з крови, хто якої народности. Він вже зробив кілька тисячів досвідів, по яких пізнав, хто Німець, Поляк, Москаль або Жид. Між тими послідними народами він зробив 1.362 досліди і 88 відсотків були правильні. На клініці, де взято кров від 202 пацієнтів, Манойлов точно означив народність 187 людей, значить ошибся лише в 7 відсотках випадків.

ВИЛЕҐІТИМУВАВСЯ СПІВОМ.

Про цікаву пригоду зі славним російським співаком Шаляпіном доносять з Берліна. Шаляпін прийшов на почту й спитав, чи нема якого листа для нього. Листи були, але почтовий урядовець зажадав доказу, що має перед собою Шаляпіна, а не когось иншого. Тоді Шаляпін заспівав щось з ролі „Мефістофеля". Це вистарчило й йому кореспонденцію видали.

ВАРШАВСЬКА НАТУРА.

В Варшаві недавно скоїлася цікава подія, яка досить добре характеризує натуру варшавської шляхит.

Пан Ковальскі закохався в панну Коротицьку. Алеж п. Коротицька не зовсім то була задоволена своїм кавалєром, бо завела собі ще другого — кавказького князя Ахатмаверге, з котрим потайки каждого вечера гуляла по Качей вулиці. В один з таких вечерів п. Ковальскі заховався в скринці для сміття, бажаючи помститися на своїй нареченій. Коли закохана парочка надійшла, він знечацька кинувся на наречену, перевернув її серед вулиці і, піднявши спідницю, страшенно покусав їй литки і ще дещо...(?) Кавказький же князь не боронив своєї „любкі", тільки кричав: „не трогай там зубами, душа мой, не трогай"!

ВСТУПНА НАРАДА МІЖНАРОДНЬОЇ РОЗОРУЖНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ 17-ОГО МАЯ

ЖЕНЕВА, 18. марта. — Рада Ліги Народів постановила скликати вступну нараду у справі міжнародньої розоружної конференції на 17-ого мая с. р. в Женеві.

До участи в конференції запрошено також совєтську Росію і в запрошенню запевнено її, що Швайцарія дасть її представникам такусаму охорону як і представникам других держав.

АМЕРИКА І „СВІТОВИЙ СУД" ЛІГИ.

ЖЕНЕВА, 18. марта. — Рада Ліги Народів на останньому зібранню перед відложеннем сесії постановила запросити Злучені Держави до Женеви на 1-ого вересня с. р., щоби обговорити засторогі Злучених Держав, з якими вони готові приступити до Постійного Суду Міжнародньої Справедливости.

Се запрошенне зладив британський міністер закордонних справ сер Остен Чемберлейн. Головно ходить о 5-у застoрогу, в якій сенат Злучених Держав сказав, що світовий суд не мати-ме права давати своєї опінії про справи, які по думці Злучених Держав їх доторкають.

ЧЕМБЕРЛЕЙН ТРАТИТЬ ҐРУНТ.

ЛОНДОН, 18. марта. — Анґлійська преса невдоволена з невдачі надзвичайної сесії Ліги Народів, кажучи, що се зашкодило Анґлії в опінії світа. За се головно винять тепер Чемберлейна і заповідають йому, що мусить уступити.

ЕСПАНІЯ І ЛІҐА.

МАДРИД, 18. марта. — Еспанська преса зазначує, що тільки одна Еспанія вийшла побідно в Лізі Народів. Хотяй вона не розбивала Ліги, пише преса, але вона висунула своє домаганне щодо членства в Раді на перше місце. Не вдалось, кажуть ґазети, Франції удержати на першому місці Польщі.

ПРОТИ ЛІҐИ.

РИМ, 18. марта. — Тутешня преса використовує нагоду безголовя в Лізі Народів і нападає на неї яко інституцію безцільну.

ФРАНЦІЯ МАЄ 654,000-НУ АРМІЮ.

ЛОНДОН, 18. марта. — Військову силу Франції обчислюють тепер на 654,000 людий. Кромі того Франція може поклuкати під оруже резерву в силі 5,000,000 людий.

МІНІСТЕР ЗІМЛІВ ПІДЧАС ОСОБИСТИХ НАПАДІВ ПРОТИ НЬОГО.

ПАРИЖ, 18. марта. — Сьогодня французькі националісти уладили демонстрацію проти премієра Бріянда і проти міністра внутрішніх справ Мальві, котрого підчас війни засуджено було за „зраду", а по війні оправдано, коли виявилось, що обжалуванне і засуд оперто на брехні.

Але націоналісти використали нагоду і зачали ревіти проти Жана Люї Мальві. Се його так вразило, що він зімлів і упав непритомний.

Коли його приведено до притомности, він піднісся і звернувся до свого приятеля націоналістичного посла Фабрі, щоби став в його обороні.

Посол Фабрі зачав говорити і хвалив його особисто, але додав, що не може боронити його за його політичну провину.

Сі слова знову так поразили міністра Мальві, що він знову попав в омороку і ледви по довшому часі лікарі вспіли його привести до притомности та вивести його для подужання. Лікарі кажуть, що він не подужає скорше, як за три тижні.

Коли парлямент успокоївся, забрав слово премієр Бріян і сказав, що правиця несправедливо накинулась на міністра Мальві, бо його засуджено підчас війни на основі брехні.

Сей невмісний виступ націоналістів обєднав усю лівицю, яка лавою виступила проти правиці і підчас голосовання над довірєм для премієра дала йому 341 голосів проти 165 націоналістів.

БІЙКА 1,000 ОСІБ НА КУЛАКИ.

МОСКВА, 17. марта. — В місті Владимірі, на Московщині, відбулась боротьба 1,000 селян на кулаки. Се було 500 селян з одного села і 500 з другого, які визвали себе до боротьби. Розправа тривала дві години. По бою борці були облиті кровю і земля від крови аж червонілась. На борню прийшли тисячі видців.

ОСТЕРІГАЮТЬ ЧУЖИНЦІВ.

ЄРУСАЛИМ, столиця Палестини, 17. марта. — Із Сирії повідомляють, що повстанча рада Друзів остерігла чужинців в Дамаску, щоб негайно покинули те місто, бо туди небаром перенесеться боротьба проти французького окупаційного війска.

ЖИДИ ПРОТИ СКРШИНСЬКОГО.

ВАРШАВА, 18. марта. — Тут відбувся зїзд сіоністів, який візвав жидівський клюб в польському соймі до опозиції проти уряду Скршинського, з уваги, що він не додержав умови з Жидами.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

БОРОТЬБА ЗА ПРОГИБІЦІЮ

Що далі, то тим більше розділює Америку прогибіційний закон. Місто злучити народ в одну тверезу цілість, як колись заповідали завзяті її прихильники, закон розділив суспільність на два ворогуючі зі собою табори. „Мокрі" й „сухі" нині немовби на военній стопі. Здається, що політичні партії ні релігійні секти не ворогують зі собою так люто, як прихильники й противники прогибіційного закона.

Сей факт є показчиком великого перелому в прогибіційній справі, через який переходить тепер Америка. Се заостренне питання показує, що прогибіційне питанне наближається до нової кризи, коли прогибіція буде ослаблена, або ще більше заострена.

Показує на се заостренне обережне становище федерального уряду. Який тиждень тому Антисалунова Ліґа, найзавзятійша та найвпливовійша орґанізація, піддержуюча прогибіцію, старалася добитися від президента Кулиджа якоїсь заяви в користь прогибіції, а проти заходів її ослаблення. Власне тоді сталася несподівана подія, коли президент заявився за потребою виконування прогибіції, як довго вона є законом, але відмовився вмішуватися в дискусію над тим, чи закон Волстеда треба змінити чи ні. Президент, инчими словами, хотів задержати строгу невтральність.

Таке становище не свідчить дуже похлібно про президента та про його партію. Воно немовби показувало, що президент ні його партія не має ніякого виробленого погляду на сю важну суспільну справу. Рівночасно се становище дуже замітне, бо два-три роки тому назад президент певно бувби не важився заняти таке невтральне становище, а бувби певно дав Антисалуновій Лізі заяву, о яку Ліґа просила. Тоді президент уважав, що більшість народа є за прогибіцією, а нині він уважає, що більшість за прогибіцією вже не стоїть.

Се виразне становище президента кидає ярке світло на становище богато американських політиків у сій справі. Правда, суспільність що раз далі ріжничкується на виразних „сухих" і виразних „мокрих", але рівночасно росте теж трета ґрупа. Одна американська ґазета називає її „сухо-мокрими" або „мокро-сухими". Се люди, які мають певні виразні погляди в сій справі, але для ріжних причин, бизнесових, політичних, чи яких других, не вважають за вказане для себе з ними явно виступати. Як повчаючий примір такого становища без становища ся ґазета подала одного стейтового сенатора в нюйорській леґіслятурі, який в приватному життю показується виразним противником прогибіції, себто любить закропитися при оказії, а то й без оказії, але за те в стейтовій леґіслятурі вніс проєкт закона, після котрого всякий чоловік, якого переловлять на ломанню прогибіційного закона, мавби бути на все позбавлений права кандидувати на якийнебудь публичний уряд.

Маємо тут до діла з огидною дволичностю. Як каже ґазета, сей політик певно стоїть на становищи, що він яко законодавець покликаний закони робити, але не їх придержуватися. Ся дволичність явище, хоч куди поганійше, як затиранне всякого обличча для політичних причин, яке тепер практикують тільки політиків. Сі власне явища показують, який уплив має прогибіція. Автори та прихильники прогибіції говорили нам колись, що вона збогатить людий матеріяльно та ушляхотнить морально. Місто сього дійсні факти показують на великі матеріяльні втрати та на поширенне лицемірства, охоти ломити закони, фарисейства та тим подібних моральних поганий. Закон, який у ґрунті своїм був моралізуючим законом, показався через своє насильство деморалізуючим.

ПОЛЬЩА ПРИЗНАЄТЬСЯ

Коли Ліґа Народів мала недавно зібратися для вирішення приняття в свій склад Німеччини, то Польща виступила тоді з домаганнем, щоби її признати постійне місце в раді Ліґи. З огляду на те, що постійні місця в раді Ліґи Народів належуться великим державам, то тим самим Польща домагалася від Европи признання її великою державою.

Сього рода польські претенсії сейчас скритикували ґазети всіх просто народів, з виїмком, очевидно, польських. Всі піднесли сейчас, що якби на Польщу не дивитися, її не можна признати великою державою. Великої держави не становить великий простір, бо тодіб Мексико та Бразилія були великими державами. Великої держави не становить велике число населення, бо тоді Китай зі своїми 400 міліонами душ бувби найбільшою державою. Велику державу становить розвинене богацтво краю та відповідаючий сьому богацтву вплив у світі. Польща великою державою не є.

Цікаво, що Польща призналася до сього власне в тій хвилі, коли вона надувалася як жаба до вола, щоби її признати великою державою. Ставлячи своє домагання, Польща заявила, що їй потреба мати таке признанне, бо інакше її уряд упаде, і се відіб'ється тяжко на межинароднім положенню. Сим Польща сама представила себе великим бальоном, надутим вітром, який скорчиться на купочку зімятої шкіри, як лишень хтось вколе його голкою. Принятте такої „поваги" в раду Ліґи сей капшук лишень ще більше вітром надує, але сили живучої капшукови не дасть.

В ОРҐАНІЗАЦІЇ НАША СИЛА

Відділ 20. У. Н. Союза в Гемтремк, Міш., вислав до Обєднання в Филаделфії слідуюче письмо:

„Хвальний Уряде Обєднання. Ми низше підписані пересилаємо Вам в залученню два чеки. Один на $177, то є народний податок від Товариства „Згода", від. 20 У. Н. Союза. Другий чек на $52, то є пятьцентовий фонд нашого відділу, призначений на Рідну Школу. Разом висилаємо $229.

Народний податок просимо розділити і вислати на ті цілі, які вважаєте, що вони потребують допомоги як найбільше та на ню дійсно заслуґують, а $52 просимо вислати на Рідну Школу, бо на ту саме ціль заложено в нас пятьцентовий фонд.

Як народний податок так і пятьцентовий фонд висилаємо за рік 1925.

За Уряд Тов. „Згода" в Гемтремк, Міш.:

Данило Рубаха, предс.; Василь Годяк, секр.; Михайло Сосновський, кас."

—o—

Відділи У. Н. Союза відомі з своєї жертвенности на народні цілі. І ми раді, що в тім часі, коли треба пригадувати загалови, що прийшла пора вислати до Обєднання річний народний податок, можемо це зробити при допомозі висше наведеного письма одного з наших відділів. Ми свідомі того, що в нашій орґанізації маємо богато таких відділів, які можемо поставити за примір громадянської карности, народної жертвенности і патріотизму. Ми бачимо по місячних виказах, як деякі відділи складають кождого місяця цілими літами тихо й без гомону народний податок, поминаючи инші принагідні жертви на край і тутешні народні потреби. Ми бачимо з того, що У. Н. Союз гуртує біля себе дійсно свідому українську еміґрацію, в якої серцю жевріє правдива любов до своєї рідної землі.

У. Н. Союз є не тільки батьком для вдів і сиріт, він не тільки дає посмертну допомогу, він не тільки дає ратунок своїм членам, але він є заразом добродійною інституцією цілого українського народу. А коли хто спитав би чому, то відповісти на це легко. Союз ратує наших людий в нещастю, охоронює від нужди і в тім його головне завдання. Але Союз через свою національну пропаґанду охоронює американську еміґрацію ще й від иншого нещастя, а саме від денаціоналізації, від того, щоби наш нарід не розпорошився і не пропадав марно між другими народами, а щоби заховав свою національну окремішність, свою традицію національну та любов до свого народу і своєї землі. Все те проповідає Союз через свій орґан і свої видавництва, а довголітна здорова національна пропаґанда Союза видала тепер такий овоч, що ми маємо цілий ряд відділів, які можуть бути зразком патріотизму і гуманности, які дбають про забезпечення своїх членів, а заразом і цілого народу.

В тім якраз лежить велика сила орґанізації. Колиб ті люди не належали до орґанізації, не читали її закликів, ні того всього, що вона передає через свій орґан, пропалиб певно в своїй подавляючій більшости для нашої нації так, як пропадає між Словаками, Москалями, Мадярами, Поляками та велика частина нашого народу, про яку тільки знаємо, що вона тут повинна бути, бо вийшла з рідного краю, але якої ніде не бачимо і про яку ніде не чуємо. Це та частина, про яку з погордою пишуть самі Американці, бо вона запитана, не знає навіть, якого вона роду.

Союз ратував наш нарід і ратує далі, а то членів своїх на случай смерти і слабости, а цілу українську еміґрацію від національного розпорошення і насильного винародовлення. Союз виховує наш нарід і загріває своїх членів до благородних вчинків, особливо коли ходить о допомогу боротьбі о добуття державної незалежности українського народу. Та пропаґанда видала вже досі прекрасні овочі, бо члени Союза складають тепер систематично рік в рік десятки тисяч на допомогу рідному краєви.

Тов. „Згода", від. 20. У. Н. С, в Гемтремк є для нас тільки принагідним доказом того, що значить бути в рядах У. Н. Союза, що значить сила орґанізації, її здоровий дух і моральний вплив. Бо щоби зібрати $177 народного податку, а надто в тім самім часі ще й $52 пятьцентового фонду на Рідну Школу, треба великої свідомости серед членів, треба великої карности, а далі й переконання, що ті жертви є потрібні для нації, так пожадані як хліб і вода для одиниці, щоби вона жила. Того розуміння і тої високої моралі міг наш нарід тут добути тільки дорогою приналежности до такої орґанізації, яка мала за ціль піднести наш нарід матеріяльно, морально і національно. Такою орґанізацією є якраз У. Н. Союз. Так він розуміє своє завдання. Тому й не диво, що його члени дбають сегодня не тільки про забезпечення своєї родини, але памятають рівнож і про добро цілого народу.

ХТО ЗМОЖЕ ВСТУПАТИ ДО ВИЩИХ ШКІЛ НА УКРАЇНІ В 1926-27 АКАД. РОЦІ?

—3—

ВЕТЕРИНАРІЙНА ОСВІТА.

Народній комісаріят освіти розробив нові правила принимання студентів до вищих шкіл т. зв. ВУЗ-ів на Україні в 1926—27 акад. році. На основі тих правил давну систему т. зв. „розверстки" касується тому, бо практика виявила, що абітурієнти не були відповідно підготованими до академічних студій. В слідуючому році основний контингент студентства будуть становити ті, що покінчили робфаки і профшколи. Деякий відсоток буде призначений і для инших осіб, що не покінчили нормального курсу підготовних наук.

Робфаківців будуть приймати до ВУЗ-ів без іспитів. Вони будуть змушені складати відповідні кінцеві іспити в самих робфаках (робітничих факультетах). Кандидати, що покінчили відповідні профшколи (професійні школи) і фабзавучі (фабрично-заводські школи) будуть складати вступні іспити до ВУЗ-ів. Крім того вони мусіти-муть виказатися і відповідними свідоцтвами своїх шкіл. До педагогічних ВУЗ-ів, а також до инших, що відповідають фаховим профшколам ця група кандидатів не буде складати вступних іспитів. Щоби не позбавити можливости вступу до ВУЗ-ів для робітників і селян, що не вчилися ні в профшколах, ні в фабзавучих, ні на робфаках, маєтьcя зорґанізувати цілий ряд вечірних робфаків по всій Україні. Робфаки — це своєрідний тип школи, в якій підготовляють до університетських студій робітників і селян.

В слідуючому році всі, що вступати-муть до ВУЗ-ів, мусять знати добре українську мову. Без знання української мови їх до ВУЗ-ів не приймуть. Щоби оминути переладування деяких ВУЗ-ів студентами, буде проведене відповідне районування. ВУЗ-и ділити-муться на дві катеґорії: республиканських і районових розмірів. Ці останні будуть обслугувати потреби кількох приділених їм округ.

При всіх ВУЗ-ах будуть запевнені місця для національних меншостий. Так само буде застережено всюди по кілька місць для Українців-студентів, що мешкають поза межами Радянської України.

Вписи до ВУЗ-ів залежні від рекомендацій партійних, професійних і громадських орґанізацій. Принимання осіб, що добре посклaдали іспити, буде вестися в нормах встановлених для кожної ґрупи на основі тзв. виробничого стану, і партійної, комсомольської або громадської роботи кандидата.

За принимання студентів відповідальний ректор кожного інституту, який стоїть на чолі відповідної комісії. До тієї комісії входять крім ректора також завідуючий педаґоґічними справами інституту, представники партійних орґанів, комітетів незаможних, професійних рад, комсомолу і господарських орґанів даного фаху.

Далі рішив народній комісаріят освіти поширити і збільшити програму навчання у робфаках. Це рішення принято в звязку з заходами біля піднесення продуктивности праці у ВУЗ-ах. З слідуючим роком наука на робфаках трівати-ме три роки.

В звязку зі сподіваним великим припливом студентства до ВУЗ-ів у слідуючому році наркомом освіти поробив також відповідні заходи біля того, щоби забезпечити нових студентів помешканнями, інтернатами та стипендіями. Контингент нового студентства до ВУЗ-ів України на слідуючий рік затвердив Нарком освіти в такому виді: до індустріяльно-технічних ВУЗ-ів мають приняти 2.125 студентів, до сільсько-господарських 2.600, до педаґоґічних 5.410, до медичних і фармацевтичних 2.240, до соціяльно-економічних 1.730, до мистецьких 1.705, до інститутів професійно-робітничої освіти 860 а разом 15.670. На робфаки мають приняти на всій Україні 1.580 кандидатів. — Щож до соціяльного складу студентства то він буде представлятися так: робітників 30 відс., селян 30,8 відс., трудової інтеліґенції 20 відс., дрібних ремісників і урядників 19,2., до тзв. технікумів: робітників 30,5 відс., селян 38 відс., трудової інтеліґенції 16,2 відс., дрібних ремісників і урядників 15,3 відс.

Ще в 1920 р. засновано в Києві Ветеринарно-зоотехнічний Інститут, який дав уже два випуски кваліфікованих ветеринарійних робітників у числі 21. Народній Комісаріят Освіти тоді саме переводив основні реформи в ділянці професійної освіти в звязку з вводженням у життя системи єдиної профосвіти. При тій нагоді зліквідував усі низчі ветеринарні заклади та передав їх майно названому інститутові. Під теперішню хвилю обслугує Україну тільки два ветеринарійних інститути. Та біда не в тому, що їх тільки два, а в тому, що вони дуже слабо вивінувані. Вони не мають навіть відповідних помешкань. В слідуючому році обидва названі інститути одержать відповідні фонди для побільшення ляборaторій і наукового приладдя. Крім того мають одержати відповідні помешкання.

В цьому році дадуть обидва інститути 126 підготованих ветеринарів. Та це за мало. Україна потребує тепер 825 нових ветеринарних лікарів. Згідно з плянами розведення раціонального скотоводства це запотребування зросте в 1928 р. до 2185 ветеринарів. Названі інститути зможуть до того часу дати заледви 1165 лікарів. Недостача виноситиме 1020. Не дивно тому, що в харківських „Вістях" появилася стаття п. Петришина, в якій він звертає увагу на цю недостачу, та домагається заснування ще одного ветеринарського інституту для обслуження степової смуги України. Крім цього домагається він підвищення кваліфікацій фельчерського персоналу. Автор звертає увагу іще на одну велику недостачу ветеринарійної освіти на Україні, а то недостачу відповідної кількости т. зв. досвідних катедр, якіб доставлялиб добре кваліфікованих професорів до ветеринарійних інститутів.

СКАНДАЛ.

Дня 24. лютого минулого року в православній варшавській консисторії трапився скандал, що набрав дуже широкого розголосу. Особливо ґвалтувала польська шовіністична преса, яка рада була використати його проти українського народу православного. І коли з того скандалу не зробив відповідного висновку уряд, то тільки через те, що з причин політично-тактичних не хотів дражнити вищої церк. влади підчас запроваджування автокефалії православної церкви. А скандал був такий: молода 28-літня Ядвиґа Яґеллова, католичка, вистрілом з револьвера смертельно ранила свого мужа, Мечислава Яґеллу, який, щоби розвестися зі своєю жінкою, перейшов на православіє і як раз тоді переводив в консисторії судову розводову росправу... Річ у тім, що в католиків дуже трудно дістати розвід, а у православних — легше, крім того спеціяльна практика наших консисторій теперішньої формації довела всю розводову процедуру до найелементарнійших „формальностей" і справу розводу зробила дуже легкою: треба лише куди слід удатися, що-слід подати, кому-слід доложити і... через певний час — в залежности од „ходів і заходів" — розвід є. Таке „добродійство" не одну католицьку душу спокусило перейти на православіє, щоби скинути кайдани „малженства". Спокусило воно і Мечислава Яґеллу. Перейшов він на православіє, розпочав розвід — і мав уже його отримати. Але тут жіночий стріл положив усьому кінець. Свій вчинок Ядвиґа Яґелло мотивувала не тільки почуттям образи своєї, як жінки, але і як католички. І загальна опінія польська прихилилася на сторону її. Місяць тому відбувся в Варшаві над нею суд — і як треба було чекати, наклав на неї дуже малу кару, бо тільки рік вязниці і то з зарахованням часу попереднього арешту. Як свідок, виступав кс. посол Каминський, який у свій час вносив інтерпеляцію до Міністра Справедл. з приводу тих ніби то надужить, що допускається православна церковна влада підчас розводів. Він багато причинився до оборони молодої убійниці. А все через те, що в даному разі почулося зачепленим у своїх правах католицтво.

Для вищої православної церковної влади вийшов не аби який скандал. Кажуть, що після цього навіть впроваджено вже де-які труднощі в розводовій процедурі та додержується до певної міри осторожність. Але що з того? Хіба це міняє систему, яка одна є причиною кардинального лиха і тлом для всяких понижуючих достоїнство церкви скандалів?...

(„Громада"). М. Я.

УКРАЇНА.

Мила мені Україна,
Там, де я родився;
Де є школа деревляна,
В якій я учився.
Мила мені Україна,
Таксамо як мати;
Я готовий за Вкраїну
І життя віддати.
Коли настане вже той час,
І слушна година,
Коли покличе нас у бій
Мати Україна?
Як покличе нас у бій,
В бою видержати,
І для Неньки України
Славу здобувати.

Михайло Канюк,
член від. 385 У. Н. Союза.
Миннеаполис, 8. марта, 1926.

ПОДЯКА.

(Вест Пулмен, Ілл.)

Складаю сердечну подяку Укр. Нар. Союзови за запомогу з каси убогих в сумі 25 долярів. В теперішній час в моїй хоробі стали мені ті гроші у великій пригоді. Відзиваюсь до вас, Браття і Сестри, вступайте громадно до Укр. Нар. Союза. Се перша і найліпша орґанізація в Америці, котра стає опікуном для бідних.

Остаюся з поважаннем
Текля Станкевич.

ОПОВІЩЕННЄ.

Отсим подаєся до загального відома, що Т-во ім. М. Грушевського, відділ 219, в Нюарк, Н. Дж., згідно з § 244 статута У. Н. Союза зістало суспендоване за неплаченнє місячних вкладок, а всі члени того відділу втратили членські права і привілеї. Як-що сей відділ до кінця сего місяця не постараєся о принятте наново після § 252. статута У. Н. Союза, то по упливі сего часу згідно з § 253 статута У. Н. Союза буде розвязаним, а тим членам розвязаного відділу, котрі згідно з § 254. статута У. Н. Союза о се постараються, будуть видані переступні листи з головної канцелярії, з якими вони будуть могли перейти до котрого небудь іншого правосильного відділу У. Н. Союза і таким чином своє членьство і обезпеченнє в У. Н. Союзі задержати.

І. Каштанюк, гол. рек. секретар.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ШТУНДА В ТЕРНОПОЛІ.

В останніх часах зорганізовано штундитську секту в Тернополі. Організатором був напів грамотний селянин з Глубічка Великого коло Тернополя Петро Ординанс і одна захожа селянка, здається, з Ходачкова Малого. Організатори найшли льокаль зачиненого шинку Долічка при вул. Петра Скарги в Тернополі, в найближчому сусідстві воєвідської і повітової команди поліції і розпочали собі богослуження в неділі. Між народом розійшлася вістка, що члени нової секти будуть одержувати платню по пять американських долярів місячно і це було причиною — попри звичайну цікавість — що на штундитські богослуження почало сходитися більше людий — виключно тільки з поміж українського біднійшого населення: служниці сторожі, зарібники тощо. Влада не мішалася до справи, аж коли дехто з цікавої товпи зачав штурмувати вікна і двері нової церковної (бувшої шинкової) домівки, поліція виступила чинно в обороні, штунди і сектанти могли відбувати свої богослуження під охороною польської поліції. Провідником і апостолом нової релігії був згаданий Петро Ординанс , котрого тепер тернопільський маґістрат мав відшупасувати до Глубічка Великого. В проповідях помагала йому згадана вище баба. Успіхи нової секти — вицвіту чисто повоєнного — не прибрали тут більших розмірів, але сам факт — будь-що-будь для нас дуже шкідливий — повинен вчити церковні чинники, що треба тепер вести релігійні справи трохи инакше, як досі, коли показується, що н. пр. в Тернополі нова секта має найбільше приверженців з підміських громад Кутківці і Біла, зражених нетактовним поведенням місцевих парохів.

ПІЗНАЙ СЕБЕ!

Хочу себе пізнати;
Не знаю звідки зачати;
Хто я є, та що я є,
Хотів би я знати.
Що я Українець,
Тєе добре знаю;
України імя
Гордо споминаю.
Та я того, я не можу
Сказати словами;
Тєе тілько можна
Пізнати ділами.
Діла наші нас будуть
Судити що ми є!
Чи ми потрафимо
Відвдячитись добрим за зле.
Щоби не кричати
Ацеж я що дає!
Нехай мене за тоє
Кождий поважає.
Лучше скажи: а це я
Діла мої най судять мя!
В той час певно пізнаєш
Хто то я і що то я.

Анна Хомяк.

НА НАШОМУ СМІТНИКУ.

Луцький тижневик „Громада" (ч. 13.) пише:

Сім літ живемо в польській державі... Сім літ і польський уряд і польське громадянство шукає способів і засобів для того, щоб під одним дахом жили дружньо двох сусідів — вони й ми. І находять Ільковиx, які складають їм від „нашого імени" заяви для заграниці; — Яцковиx і Твердохлібів, що затроювали своїм розкладом наше життя; — Даниловичів, що фабрикують нашу волю; — Горемиків і Оскілків, що мають представляти наші змагання й стремління...

Сім літ!... І невже таки вони не розуміють, що дібрались всього тільки до нашого смітника?... Невже думають, що правда не вийде на яв і люде не дізнаються, що все це — зі смітника?...

Ми й на хвилю не сумнівались, що вони це дуже добре знають. Колиб навіть не знали, то сам смітник дав би про себе знати своїм запахом. Проте — порпаються на смітнику, з омерзінням — але порпаються... Інтерес великодержавний підсказує!... Підсказує, щоб не було господаря, а тільки смітник, який може мати сьогодня одного, завтра иншого господаря.

Заледви, чи хто з нас коли думав, що наш смітник дійде колись до такої „чести"; — тим більше в часи, коли в просторах лунає велике гасло рівности й свобідної волі всіх народів, що зродилося серед надлюдських страждань у велику війну. І тим більше гидує з нас кождий і тим смітником і тими, що в ньому порпаються.

Наше завдання — відгородити себе від того смітника, щоб заразки гнилі не добирались до нашої світлиці. — Смітник останеться все смітником... А кому треба господаря, той на смітнику остановлятись не буде.

ВОЙОВНИЧИЙ КСЬОНДЗ.

В місті Пиляві ксьондз Ст. Назаревич-Тромбек, винявши з кишені револьвер, вистрілив в робітника Ст. Рихлевского за те, що той не поцілував йому руки і висловився про життя ксьондза не подобаюче його сану.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ

С. С. Вунсакет, Р. Ай. Не надається для нашої часописі.

Ф. Л. Френкфорд, Па. Не надається до поміщення.

Р. Л. СТІВЕНСОН.

ОСТРОВ СКАРБІВ.

ЧАСТЬ ДРУГА.

(13)

(Продовження)

Сонце як раз було зайшло, а я упоравшись з своєю роботою, хотів іти до своєї кої, коли мене в послідній хвилі скортіли яблока. Я побіг на поклад. Ціла варта стояла на передньому кінці корабля і дивилася, чи не побачить острова. Моряк при кермі споглядав на вітрила та посвистував собі, і то лиш можна було чути серед того шуму, який робився від того, що филі били об корабель. Я вліз до бочки і побачив, що там яблок так як би вже й не було. Шум води, гойданнє корабля і темнота так якось на мене вплинули, що я був би таки в бочці спав і я став вже таки дрімати, коли хтось тяжкий сів собі близько бочки, і вона аж затряслася, коли той чоловік оперся об неї плечима. Я вже хотів вискочити з бочки, коли той чоловік зачав говорити. То був Силверів голос, і заким я ще почув кільканайцять слів, бувби вже за ніщо в світі не показався з бочки. Я лиш зі страху і цікавости причаївся та слухав, бо тих кільканайцять слів переконали мене, що в моїх руках спочиває життє всіх чесних людий на кораблі.

Глава одинайцята.

Що я чув в бочці з яблок.

— Ні, не я — говорив Силвер. — Флинт був капітаном, а я мимо моєї деревляної ноги був кватирмайстром. Та сама гарматня сальва, що позбавила мене ноги, позбавила і старого Пю його очий. То був дуже здібний хірурґ, що відоймив мені ногу, був на університеті, учився по латині і Бог знає ще чого — але його повісили як пса і він сушився так само на сонці як і другі. То були люди капітана Роберта, а нещасте взялося їх від того, що вони своїм кораблям понадавали инші імена — „Фортуна" і т. д. А я кажу, що коли вже раз корабель охрестять, то нехай він так називається, як його назвали. „Касандра" задержала своє імя, та завезла нас всіх щасливо з Малябару домів по тім, коли Инґленд зловив був індійського віцекороля, а так само і Флинтів корабель „Стара Фока", котрий був цілий червоний від крови, а повен золота аж по самі береги.

— Ба, — відозвався инший голос, а то був голос наймолодшого моряка на кораблі — але бо Флинт був найпершим із усіх буканірів.

— Та й Дейвіс був також непослідний — сказав на те Силвер. — Але я з ним ніколи не їздив. Спершу з Инґлендом, а відтак з Флинтом, отсе моя історія, а тепер так сказатиби на власну руку і на власний рахунок. В Инґленда заощадив я собі девятьсот, а у Флинта два тисячі фунтів. Для звичайного матроза то зовсім не зле — а все зложив я безпечно в банку. В теперішних часах, бачите, діло не в тім, щоби заробити, але щоби заощадити, вірте мені! А де тепер поділися Инґлендові люди? Я не знаю. А Флинтові? Ну, більша часть з них тут на кораблі і раді з того, що дістають пудинґ — бо преці декотрі з них мусіли ходити на жебри. Старий Пю, що стратив очи, пустив до року тисячу двіста фунтів, повинен був ліпше зробити. А де він тепер? Землю гризе і черваки його точать, а два роки тому назад мало що таки з голоду не згинув. Ходив за прошеним хлібом, крав і пускався на розбої, а мимо того голодував. Аж гидко!

— Та бо остаточно й нема ніякої цілі, щоби пускатися на розбій — відозвався молодий моряк.

— Для молодого дурака нема ніякої цілі, то можеш мені вірити — сказав на то Силвер. — Але розваж собі добре. Ти ще, що правда молодий, але такий розумний, як старий. Я те зараз по тобі пізнав, як лиш тебе перший раз побачив, длятого говорю до тебе як до мущини.

Подумайте собі, що діялося в мені, коли я почув, як той поганий старий злодюга так само облесно говорив до другого, як нераз до мене. Як би я був міг, то був би йому таки крізь бочку смерть зробив. А він тимчасом говорив дальше, не сподіваючись, що хтось його підслухує.

— Якаж по правді доля тих, що гонять за щастєм? Жиють без вигоди і кождої хвилі жде їх шибениця, але вони їдять і пють добре, а коли вернуть з дороги, то мають сотки фунтів, а не сотки феників в своїх кишенях. Вони по найбільшій части пропивають і пускають гроші, а коли їм ледви ще лишиться сорочка на тілі, пускаються знову на море. Але я не з тих. Я всі свої гроші складаю собі в безпечному місці, тут трошки, там трошки, але ніде за богато, щоби не стягнути на себе підозріння. Мені тепер пятьдесять літ, а коли вернемо з сьої дороги, то гадаю таки рішучо жити собі з ренти. Та й пора вже на те, кажете, ба, але бо я до сього часу жив собі вигідно, нічого собі не відмовив, чого лиш моє серце забажало, спав на мягкій постелі і що дня заїдав лиш самі присмаки, розуміється, доки не був на мори. А від чого я зачав? Від служби на покладі так само, як і ви!

— То все красно й добре — сказав тамтой другий — але чи тобі тепер твої гроші не пропадуть? По сій подорожі годі буде тобі показатися в Брістоли.

— А як гадаєте, де тепер мої гроші? — спитав Силвер глумливо.

— Розуміється, що в Бристоли, в тамошних банках і касах ощадности — відповів його товариш.

— Там були — сказав кухар — коли ми виїзджали в дорогу. А тепер має їх моя стара жінка; „дальновид" проданий вже разом з концесією на шинок та з всьою знадобою, а стара пливе тепер на морі, до одного місця, де зійдемося знову. Я би вам сказав, де тєе місце, бо можу спуститися на вас, але не хочу товаришів робити зависними.

— А можеш же на стару спуститися? — спитав тамтой другий.

— Ті, що гонять за щастєм — відповів кухар — звичайно мало спускаються одні на других, та й кождий мені признасть, що мають причину до того. Але у мене трохи инакше. Нема на сім світі нікого, хто так легко мігби обдурити старого Джека. Неодин боявся сліпого Пю, неодин і Флинта, але Флинт сам боявся мене. Боявся мене, а всеж-таки гордився мною. Флинтова ватага була найзавзятійша, яка лиш коли плавала по мори; сам чорт був би її боявся. Кажу вам, що я не люблю ані хвалитися, ані більше говорити як правда, та й видите, як я умію обходитися з людьми; але коли я там був кватирмайстром, то старі Флинтові буканіри не чули від мене слова „вівці". Так було давнійше на кораблі старого Джека.

— Правду сказавши — відозвався тепер той моряк — мені те зовсім не сподобалося було, що задумуємо робити, аж доки я ось тепер не розмовився з тобою, Джеку. Але тепер вже даю тобі руку, що я зовсім твій.

— З тебе смілий і розумний хлопець — відповів Силвер та почав так сильно трясти поданою рукою, що аж ціла бочка ходила — не було ще красшого як ти між тими, що гонять за щастєм.

Аж тепер почав я здогадуватися, що значать деякі їх вислови. Той, що гониться за щастєм, значило в їх бесіді ні більше ні менше лиш звичайний „розбишака морський", а та розмова, яку я підслухав, була послідним актом намови одного з немногих, коли не послідного вірного матроза на кораблі. Про се мав я зараз дізнатися, бо Силвер свиснув з тиха, а на той свист прийшов ще третий моряк і сів собі коло тамтих обох.

— Дик держить з нами — сказав Силвер.

— О, я те знав, що Дик пристане до нас — відповів голос теслі Ізраіла Гендса. — Дик преці не дурний — і він пересунув скрутлик тютюну в роті на другий бік та сплюнув. — Але одно хотівби я знати: доки будемо тихо сидіти і ждати як той старий бамбовт*)? Мені вже досить того капітана Смолета, він мені вже добре надоїв. Я хотівби вже раз сам сидіти в їх каюті, та заїдати їх присмаки і попивати їх вино.

— Чуєш, Ізраіл — відповів на то Силвер — ти не маєш розуму та й ніколи його не мав. Але мені здається, що маєш уха, та ще й досить великі, щобись міг чути. Отже послухай, що тобі тепер скажу: Будеш спати там на переді з другими моряками, будеш їсти те, що й вони, будеш чемно відзиватися і не запиватися, аж я дам знак. Отже чей зробиш так, як я кажу.

— Абож я кажу, що не хочу так робити? — відворкнув тесля. — Я хочу лиш знати, коли ти даш знак? Більше й нічого не кажу.

— Коли, до лиха! — відповів Силвер. — Коли вже конче хочеш знати, то тобі скажу. О скілько від мене залежить, то в самій послідній хвили, отже то есть те твоє „коли". Хибаж не маємо так знаменитого мореплавця, як капітан Смолет, котрий веде благословенний корабель для нас? Хибаж я знаю, де лежать скарби, або може ти знаєш? А на щож маємо на кораблі того скваєра і доктора з картою, як не на те, щоби нам помогли вишукати скарби і забрати їх на корабель? Коли вже те раз станеся, тоді побачимо, що робити дальше. Коби я лиш міг на вас злодюгів спуститися, то капітан Смолет повівби ще корабель половину дороги до дому, закимби я взявся до діла.

— Таже мені здається, що ми тут на кораблі самі мореплавці — сказав на те Дик.

— Ми всі лиш самі товариші — відповів йому Силвер з докором: Ми уміємо плисти у поданому напрямі, але хто нам його визначить? Отсе справа, на котру ви всі, один як другий, забуваєте. Як би ви мене послухали, то капітан Смолет мусівби відвезти нас аж у полосу полудневих вітрів, тоді не булоби злого обчислення, та зменшених порцій води, по одній ложці денно на кождого. Але я вас знаю, які ви. Хоч і як шкода, а почислюся з ними на кораблі. У вас преці нема щастя, скоро не можете упитися. Мені вже надоїло плавати по морі з такими людиськами, як ви.

— Та не сердься зараз, довгий Джеку, не сердься! — відозвався Ізраіл. Чи вже стануло тобі щось впоперек?

(Далі буде).

*) Bumboat = лодка купецька або торгова, що довозить провіянт до кораблів.

ДОПИСІ.

ТЕЙЛОР, ПА.

Нещаслива пригода.

Дня 14. с. м. в неділю пополудні Еміль Черкас зі своєю женою вибрався відвідати померлого Фринька Сомчака. По дорозі стрінув Еміля Корчовського і його жінку, Теодора Ставиногу і його жінку, паню Шульган і її дочку. Узяв їх на автомобіль і завіз до померлого. Та Еміля Черкаса закортіло відвідати фамілію, і взяв свою жену та пішов до своїх фамілиянтів Андра Домінька. По довшій забаві Еміль Черкас взяв жену, посідали до авта і ще раз по дорозі вступили до померлого, щоб віддати останній Отче наш, а притім і забрати знов тих, котрих привіз зі собою. Посідали всі до авта. Було їх 8 душ і попрямували до дому у вечір по девятій годині. Тимчасом на скруті коло Тама Дабса, Еміль Черкас згубив контролю і мало не вїхав на телефонічний стовп. Тоді Еміль Черкас скрутив нагло колесами на дорогу, так, що автомобіль перевернувся. В тій хвилі і поломився, а притім потягнув всіх, що з ним їхали, крім Шульгової дівчини, котра зістала при здоровлю. Решту забрав шпитальний амбулянс до шпиталю в Тейлор. Еміль Черкас по тяжких муках помер таки того самого вечера 15 мінут до 11. Його жена має сильно ушкоджену руку, спину, ребра, однак що мужа зараз забрано до дому на катафальок мусіли пустити і паню Черкас. Теодор Ставинога бореться зі смертю. Його жінка лежить коло нього, сильно потовчена. Еміль Корчовський не дуже потовчений. Пустили його до дому, а його жена має поломані ребра, спину і вивихнену руку. Пані Шульга вивихнула руку.

Еміль Черкас працював в майнах; мав 39 літ; полишив 7 діточок. От, до чого доводить весела забава. Наука для тих, котрі любуються в їзді автами, щоб не бавились так, аби аж стратили контролю підчас їзди.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Звіт з коляди зборівського комітету.

Коляду на зборівську школу зложили по $5.00: Олекса Дмитришин, Яків Уханський; по $2.00: Микола Скоцко, Микола Хомяк, Іван Заяць, Сава Сас, Юлія Келер, Н. Кобзістий, Никита Паньків, Микола Головка, Гринько Стефанишин і Стефан Дмитришин. По $1.00: Іван Футорський, Андрій Гелетій, Іван Гелетій, Френк Стар, Пілін Бладо, Іван Собяк, Теодор Гнат, С. Івашків, п. Самащук, М. Лопушинський, Паламар, М. Шкільний, Паська Топишка, Казимир Мудрійовський та дрібними датками 25 центів. Разом заколядовано $44.25 за що комітет складає всім жертводавцям щире спасибіг.

По сьогоднішній день вислав комітет на будову школи в Зборові $2,325.00, та однак справа будови ще не покінчена і треба ще помагати. Дім вже на укінченню, але натискають довги, а заплатити їх нашим братам за морем нема відки. Потрібна негайна допомога а то за невеликі довги дім готові забрати Жиди і тоді пропала наша і наших братів праця. Не буде дому, не буде школи, в нашому повіті, якої він так потребує. Тому дорогі родимці, а зокрема Ви бостонські громадяни, поможіть в праці комітетови; дайде свою лепту на корисне діло свого повіту і свого поневоленого народу.

ЗА КОМІТЕТ:

М. Кобзістий, предсідатель.
М. Скоцко, секр.

Ів. Зацепа.

УКРАЇНСЬКИЙ СЕЛЯНИН.*)

(Записки мандрівного кореспондента).

Тихо в українському селі... Мабуть тільки від часу до часу загляне якийнебудь приїзжий з райкому або ради, поговорить про політику, про податок, про середняка і газетку свіжу привезе. І це добре, бо в хаті-читальні, що стоїть у самій середині села, всі газети старі, а книжки видані ще 1922. і 1923 р. А книжки це такі, що їх всі грамотні хлопці давно вже на память знають. Заялозені, посмаровані ті книжки, так що новий міський гість боїться їх в руки брати.

Поїде приїзжий дбмів, до великих мурованих камяниць, а дядько візьме ту газету, яку тамтой лишив у хаті-читальні та поверне сюди і туди, дасть комусь письменному прочитати, а сам слухає. І слухає її так, як слухав в церкві незрозумілу проповідь або псалтиру над покійником. Слухає скупчено, тупо склонивши голову на бік. Зітхне в тому місці, де жалісно написано, висякається одним пальцем, обітре руку в полу кафтана і знов слухає. А з уст письменного котяться слова як горох.

Точнісінько як наш дячок — думає дядько, — тільки дячок має чотири зуби, а той має їх як кінь...

„Середняк, бідняк, кулак, змичка, виробництво, порядок"... доноситься до його вуха.

Щодо порядку — то добре сказано — перебе несподівано дядько.

І знов замовчить.

Що він думає? — Хто його знає! — На всякий випадок, процес його думання свій, питомий, особливий, чорноземний...

Скінчилося читання. Дядьки поволі розходяться. Мовчать. Або говорять про своє, буденне, мужицьке. Про сани, які „слід буллоби направити", про коняку, яка „щось на праву ногу ковиляє"... А про те, що прочитано, ні слова.

Зрозуміли, чи не зрозуміли? Не відомо. Темна душа мужицька, темна як темний ліс, що починається ось там за селом.

Рисівники агітплакатів допускаються великої похибки, коли представляють кулака в виді трафаретної фігури якогось шинкаря, трактирника або коршмаря, з великим пузом, в камізельці, з ланцюшком від годинника і з великою рудою бородою. Такий кулак умер, такого кулака ви тепер у селі ніде не стрінете. Його вимів жовтень грунтовно і можна його оглядати хіба тільки в музеях старовини, а не на плоті біля сільради або райради. До того плякату мужик підійде, погляне і відійде.

— У нас таких нема, — скаже він.

І він має слушність. Явне висміювання своєї кулацької природи тепер, очевидно, не в моді.

Недоцільно також приїхати до села і спитати:

— А що, є в вас кулаки?

— Ні — скажуть вам, — нема...

Та коли ви приглянетеся, то побачите, що є і навіть богато є.

Кулаки стали нині проворнними. Перш за все кулак зве себе тільки „середняком", і він готовий видрапати вам очі, як ви натякнете, що він кулак. Давно такий кулак наймав собі робітників явно, скажім „від Миколи до Покрови". А тепер він наймає на сінокос, на жнива, на збори хліба, на привіз дров і т. д., але за кождим разом окремо. Навіть більше: він не наймає наймитів на весь час косовиці, на всі жнива, а на кілька днів, а потім по перерві знов на кілька днів. Це він називає: „троха помогти в роботі"...

Відробок кулакові за хліб, за насіння відбувається теж зовсім инакше як давнійше. Перш за все, кулак не має вже тих шпихлірів, з яких колись явно позичав голодуючим під умовою відробку означеного числа днів за відсотки. Ті шпихлірі забрала йому революція і в них тепер містяться кооперативні крамниці та кооперативні склади. Кулак має тепер усе в хаті на горищі, під підлогою, під порогом або в садку під землею. І позичає обережно. Дає збіжжа тільки „певним" людям, таким, що його не підведуть, не зроблять скандалу, не виявлять. Та й за те треба його просити зі слезами на очах, щоби допроситися пуда, двох збіжжа до весни, або до нового врожаю. Загально думають, що й відсотки бере кулак менші ніж перед революцією і умови відробку дає зносніші. Словом „кулак" тепер зробився дуже прозорним і „зрадяящився", або краще пристосувався, як міг, до обставин.

Це — старий кулак, дореволюційного походження. Та є в українському селі і цілком новий тип кулака, зовсім радянського походження. Він звичайно поверхновністю охайний, не грубий, ходить у куртці військового зразку і в „галіфе". Він розмірно молодий, 30—40 літній. Брав участь у імперіялістичній війні, а в громадській війні він працював переважно в господарських відділах. Язик в нього вироблений незле і він тріпає ним завзято, прославляючи перш за все радянську владу та побоюючись найбільше того, щоби його не підозрівали в негативному відношенні до радянських порядків.

Якраз про нього сказав байкар: „Хоть ты и в новой коже, но сердце у тебя все тоже..."

Такий тип гордо зве себе „середняком" і з правила пробивається у сільраду, в кооперацію на всякі становиська, їздить часто уповноваженим у справах села до міста. Рухливий парень!

За поїздками й громадянськими справами він не має коли займатися сільським господарством, а тому й обробляє свою землю при допомозі наємної праці. З міста він все потрапить привезти потрібні для селянського господарства речі та продає їх своїм односельчанам втроє дорожче, як сам заплатив. Він дуже вміло спекулює всякими уповноваженнями і мандатами, добре знає земельні закони і практику і не працюючи сам, радо бере в аренду бідняцьку землю, яку йому обробляють инші бідняки.

Такий тип небезпечний завдяки своїй невловимости. В місті ви, навіть, стисннете йому руку як „свідомому", а там у селі на нього, хоч не голосно, але за те добре нарікають. Не голосно тому, що боїться мати діло з такою людиною, — а нуж він має слушність і робить все так, як це належить „по закону". Та нарікають на нього дуже, називають його найпоганішими словами, бо чують, що під маскою того „середняка" ховається найогиднійший хижак.

Деколи під впливом прочитаної газети або розмови з приїзжою людиною селяне в спокійній розмові застановляються над тим, хто в їх селі направду кулак, хто бідняк і хто середняк? Вони покористовуються при тому такими аргументами і „такою економічною базою", від яких голова закрутиться кождому статистикові. Вираховують вони і беруть на увагу не тільки землю, будинки, худобу, дітей, але й зміст скринь, число незамужних доньок, замилування до чарки, посвоячення до третього поколіня, фізичну силу, грамотність і ще багато дечого.

Я мав нагоду чути такий аргумент:

— Який я середняк, коли я навіть неграмотний. Я, бачите, правдивий бідняк...

Або такий:

Ти тому бідняк, що ще твій дідо хату пропив. А то з твоєю головою ти до цього часу був би ось який!...

І селянин скромно погоджується, що, мовляв, він направду був би „ось який", як би не той нещасливий випадок з його покійником дідом...

Переклав В. М.

*) Московська час. „Економическа Жизнь" з 5. II. ц. р. принесла цей нарис Ів. Зацепи про українське село під н. „Приспособившийся кулак". Подаємо його в українському перекладі під иншим титулом.